

Sygn. akt VII P 622/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Iwona Wiśniewska
Protokolant:	stażysta Karolina Wesołowska

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2018 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa H. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi A. Ś. w B.

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. odstępuje od obciążenia powódki kosztami procesu.

SSR Iwona Wiśniewska

Sygn. akt VII P 622/17

UZASADNIENIE

Powódka H. S. pozwem przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi A. Ś. w B. wniosła o ustalenie prawa do urlopu rodzicielskiego nad przysposobionym w pełni D. B.. W uzasadnieniu wskazała, iż na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Malborku z dnia 11 października 2017 r. otrzymała wraz z małżonkiem W. S. prawo do przysposobienia dwójki dzieci D. B., urodzonego w dniu (...) oraz A. W. urodzonej w dniu (...). Powódka wskazała, iż w dniu 13 października 2017 r. otrzymała od pozwanego pismo, w którym udzielił jej urlopu macierzyńskiego w wysokości 20 tygodni ze względu na konieczność odroczenia obowiązku szkolonego przysposobionego syna. Odmówiono jej urlopu rodzicielskiego. Powódka podała, iż jej jako rodzicowi adopcyjnemu przysługuje zgodnie z art. 183§4 k.p. urlop rodzicielski po wykorzystaniu urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Jednocześnie powódka wskazała, iż wystąpiła do Państwowej Inspekcji Pracy – Okręgowy Inspektorat w B., która to stwierdziła, iż nie ma zastrzeżeń wiekowych dziecka ograniczających uprawnienia do korzystania z urlopu rodzicielskiego.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu podano, iż powódka wystąpiła do pozwanego z raportem o udzielenie przysługującego jej urlopu na zasadach urlopu macierzyńskiego w ilości 20 tygodni począwszy od dnia 12 października 2017 r., który został jej udzielony. Pozwany wskazał, iż w dniu 30 października 2017 r. powódka wystąpiła do Dyrektora A. Ś. w B. z raportem o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego od dnia 1 marca 2018 r., jednakże pozwany poinformował powódkę, iż nie przysługuje jej prawo do urlopu rodzicielskiego

z uwagi na fakt, iż zarówno pierwsze jak i drugie dziecko ukończyło już 6 lat, natomiast urlop rodzicielski udzielany na podstawie art. 182^{1c} § 1 k.p. przysługuje wyłącznie do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 rok życia. Pozwany oświadczył, że uznaje roszczenie powódki za niezasadne.

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka H. S. jest funkcjonariuszem Służby Więziennej i pełni służbę w A. Ś. w B.. Od dnia 11 października 2017 r. przyjęła wraz z mężem na wychowanie dwoje małoletnich D. B. (urodzonego dnia (...)) oraz A. W. (urodzoną dnia (...)), które od tej daty zamieszkują wraz z nimi. Wobec małoletniego D. wydano orzeczenie w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego.

Okoliczności bezsporne, ponadto dowód: ankieta personalna – k. 2-3 rozdziału I akt osobowych powódki, decyzja personalna nr 199 z dnia 3 lipca 2000 r. – k. 4 rozdziału II akt osobowych powódki, postanowienie Sądu Rejonowego w Malborku z dnia 11 października 2017 r., sygn. III Nsm 387/17 – k. 3-4 akt, opinia Poradni psychologiczno-pedagogicznej w M. z dnia 13 czerwca 2014 r. – k. 5-6 akt, przesłuchanie powódki – k. 35-36 akt

Powódka H. S. wystąpiła do Państwowej Inspekcji Pracy – Okręgowego Inspektoratu Pracy w B. z prośbą o interpretację przepisów w zakresie przysługujących jej uprawnień rodzicielskich. W odpowiedzi Inspekcja Pracy wskazała, iż urlop rodzicielski przysługuje rodzicowi po wyczerpaniu urlopu macierzyńskiego i powinien on być bezpośrednio po nim wykorzystany. Inspekcja wskazała, iż urlop rodzicielski jest udzielany na pisemny wniosek pracownika a pracodawca jest obowiązany ten wniosek uwzględnić. W przypadku wykorzystania urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w pełnym przysługującym wymiarze rodzicowi adopcyjnemu przysługuje urlop rodzicielski w wymiarze 32 lub 34 tygodni. Urlop rodzicielski w wymiarze 29 tygodni odnosi się do sytuacji, w której rodzic adopcyjny na podstawie art. 183§3 k.p. był uprawniony jedynie do 9 tygodni urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Organ zastrzegł, iż nie jest uprawniony do rozstrzygania konkretnych stanów faktycznych ani do dokonywania powszechnie obowiązującej wykładni przepisów prawa.

Dowód: pismo PIP z dnia 25 sierpnia 2017 r. – k. 9-12 akt

Pismem z dnia 12 października 2017 r. powódka zwróciła się do A. Ś. w B. z prośbą o udzielenie jej urlopu na zasadach urlopu macierzyńskiego na syna D., wskazując na odroczonego obowiązek szkolny. Pismem z dnia 13 października 2017 r. pozwany udzielił powódce urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego na małoletniego D. w wymiarze 20 tygodni, począwszy od dnia 12 października 2017 r. do dnia 28 lutego 2018 r. uwzględniając fakt, iż wobec D., podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego do 10 roku życia. W dniu 30 października 2017 r. powódka wystąpiła do pozwanego z wnioskiem w przedmiocie przyznania jej urlopu rodzicielskiego. Pismem z dnia 17 listopada 2017 r. pozwany poinformował powódkę, iż taki urlop jej nie przysługuje, ponieważ zarówno pierwsze jak i drugie dziecko ukończyło już 6 lat.

Okoliczności bezsporne, ponadto dowód: raport powódki z dnia 12 października 2017 r. – k. 170 rozdziału II akt osobowych, pismo z dnia 13 października 2017 r. – k. 168 rozdziału II akt osobowych, raport powódki z dnia 30 października 2017 r. – k. 25 akt, pismo pozwanego z dnia 17 listopada 2017 r. – k. 8 akt sprawy, przesłuchanie powódki – k. 35-36 akt

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo nie było zasadne i nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd dokonał powyższych ustaleń faktycznych w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego. Sąd uznał za wiarygodne w całości dokumenty zebrane w toku postępowania, których autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron. Ponadto ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na przesłuchaniu powódki, które było jasne, spójne, konkretne i logiczne, a także korelowało ze zgromadzoną dokumentacją, co czyni je w ocenie Sądu całkowicie

wiarygodnym. Podkreślenia wymaga, iż okoliczności faktyczne nie były sporne pomiędzy stronami, a rozstrzygnięcie wymagało interpretacji obowiązujących przepisów prawa.

Nie może podlegać kwestii, że mianowanie na stanowisko funkcjonariusza Służby Więziennej, jakie niespornie zajmuje powódka, nie rodzi stosunku pracy, lecz odrębny stosunek służbowy. Zgodnie z art. 220 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (tj. Dz. z 2017, poz. 631, ze zm.) spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 218 ust 1 i art. 219 ust 1 i 2 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy. Funkcjonariusz Służby Więziennej nie jest pracownikiem w rozumieniu Kodeksu pracy, co oznacza, że normy zawarte w tym akcie nie znajdują zasadniczo (poza wskazanymi wprost odniesieniami) zastosowania w przypadku zgłaszanych przez niego roszczeń. Jednym z odniesień do przepisów Kodeksu pracy jest jednak art. 165 powołanej wyżej ustawy, zgodnie z którym funkcjonariuszowi przysługują szczególne uprawnienia związane z rodzicielstwem określone w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, z wyjątkiem art. 186⁷, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej. W zakresie roszczeń powódki odnośnie ustalenia przysługującego jej wymiaru urlopu na warunkach urlopu rodzicielskiego, należy stosować zatem przepisy kodeksu pracy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak również w doktrynie, przyjmuje się, że interes prawny, o którym mowa w art. 189 k.p.c. jest kategorią materialnoprawną, w związku z czym sąd ma obowiązek badania z urzędu, czy powód ma taki interes w wystąpieniu z powództwem ustalającym (wyrok SN z dnia 6 lutego 2015 r., II CSK 325/14, Legalis, wyrok SN z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00, Legalis). Obowiązek pracodawcy lub pracownika (również funkcjonariusza służby więziennej i organu w zakresie, w jakim stosuje się do nich przepisy prawa pracy), który skutkuje powstaniem roszczenia ze stosunku pracy, może wynikać z jakiegokolwiek źródła prawa pracy, w tym z ustawy, rozporządzenia, układu zbiorowego pracy, tzw. porozumienia normatywnego, regulaminu bądź statutu. Interes prawny występuje wówczas, gdy istnieje obiektywna niepewność stanu prawnego lub prawa (K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2016 r., Legalis). W judykaturze przyjmuje się, że powód nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia stanu prawnego lub prawa, gdy przysługuje mu roszczenie o świadczenie lub czynienie (wyrok SN z dnia 1 grudnia 1983 r., I PRN 189/83, Legalis). Możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie, nie wyklucza jednak istnienia interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego lub prawa, gdy ustalenie takie zapewni w większym stopniu ochronę praw powoda niż orzeczenie zobowiązujące do świadczenia. Ograniczenie możliwości wystąpienia z powództwem o ustalenie w takich sytuacjach byłoby sprzeczne z jego celem, którym, jak się podkreśla, jest zapewnienie skutecznej ochrony prawnej realizowanej w ramach szeroko pojmowanego dostępu do sądu (wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2014 r., II PK 179/13, Legalis). Podkreślić należy, iż interes prawny zachodzi wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, Legalis). Na podstawie art. 189 k.p.c. pracownik ma interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy, jeżeli dochodzone ustalenie ma charakter niemajątkowy lub oparte na nim potencjalne roszczenia majątkowe mogą się zaktualizować dopiero w przyszłości (wyrok SN z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 629/01, Legalis). W ocenie Sądu prawo do urlopu rodzicielskiego z całą pewnością wchodzi w zakres treści realizowanego stosunku służbowego, jakiemu podlega powódka. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należało stwierdzić, iż powódka z uwagi na niepewność, co do stanu prawnego i przysługującego jej urlopu rodzicielskiego posiada wymagany interes prawny.

Przechodząc do meritum sprawy Sąd zważył, iż zgodnie z art. 183 § 4 k.p. pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem w sprawie przysposobienia dziecka lub który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, ma prawo do urlopu rodzicielskiego, przysługującego po wykorzystaniu urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze do 34 tygodni. Zgodnie natomiast z art. 183§ 5 k.p. do urlopu rodzicielskiego z tytułu przysposobienia stosuje się odpowiednio przepisy m.in. art. 182^{1c} k.p. Na podstawie art. 182^{1c} §1 k.p. urlop rodzicielski jest udzielany jednorazowo albo w częściach nie później niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 rok życia.

Wyjaśnienia wymaga, iż urlop rodzicielski jest uprawnieniem pracowniczym tj. przysługującym pracownikom (na podstawie art. 165 ustawy o Służbie Więziennej również jej funkcjonariuszom), które związane jest z pełnieniem funkcji rodzicielskich. Urlop rodzicielski ma charakter fakultatywny, a nie obowiązkowy, więc możliwe jest jego niewykorzystanie bądź wykorzystanie tylko w części. Jest to dodatkowe świadczenie socjalne uzupełniające katalog uprawnień pracowniczych związanych z rodzicielstwem.

W przedmiotowej sprawie powódka przyjęła na wychowanie dwójkę dzieci. Ponadto wobec jednego z dzieci orzeczono odroczony obowiązek szkolny i z uwagi na ten fakt pozwany przyznał powódce prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze 20 tygodni. Powódka wystąpiła do pozwanego o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego od dnia 1 marca 2018 r. w wysokości 32 tygodni powołując się na art. 183 § 4 k.p. W przekonaniu Sądu nie zasługuje na podzielenie pogląd powódki wyrażony w pozwie, iż urlop rodzicielski który został uregulowany w art. 182^{1c}§1 k.p. odnosi się wyłącznie do rodziców biologicznych, nie zaś do adopcyjnych. W ocenie Sądu w art. 183 §5 k.p. ustawodawca jednoznacznie określił, iż do urlopu rodzicielskiego, jaki jest udzielany rodzicom adopcyjnym, zastosowanie ma właśnie m.in. wspomniany przepis (art. 182^{1c}§1 k.p.). Zgodnie z nim urlop rodzicielski rodzicom adopcyjnym (urlop rodzicielski przysługuje zarówno matce przysposabiającej oraz ojcu przysposabiającemu) winien być udzielony w wysokości wskazanej w art. 183 § 4 k.p., lecz nie później niż do zakończenia roku, w którym dziecko ukończyło 6 rok życia. Skoro wykładnia językowa tego przepisu nie nasuwa żadnych wątpliwości interpretacyjnych, nie ma uzasadnienia do sięgania do wykładni celowościowej, jak czyni to strona powodowa. Argumenty przedstawione przez powódkę dotyczące ustalenia prawa do urlopu rodzicielskiego rodzicom dzieci przysposobionych bez ograniczeń wiekowych dzieci nie są pozbawione racji ze społecznego punktu widzenia. Jednakże w świetle obowiązujących przepisów mogą być potraktowane jedynie jako postulat legislacyjny do ustawodawcy.

Reasumując Sąd zważył, iż z okoliczności niniejszej sprawy wynika, iż powódka przyjęła na wychowanie dwójkę dzieci, które już ukończyły 6 rok życia. Wobec tego faktu pozwany zasadnie stwierdził, iż nie było podstaw do tego, by udzielić powódce żądanego urlopu rodzicielskiego.

Na marginesie należy zaznaczyć, iż całkowicie bez znaczenia dla Sądu pozostaje opinia Państwowej Inspekcji Pracy, która nie ma jakiegokolwiek wiążącego wpływu na rozstrzygnięcie i nie stanowi dowodu.

Z uwagi na powyższe w punkcie 1 wyroku Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 182§ 1^{1c} k.p. w zw. z art. 183§ 5 k.p.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 102 k.p.c., który stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Kwestia zastosowania powyższego artykułu pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (wyrok SN z dnia 10 października 2012 r., I CZ 66/12, Legalis). Podkreślić przy tym należy, że do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. można zaliczyć także sytuacje wynikające z samego charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu (tak SN w postanowieniu z dnia 19 października 2012 r., V CZ 43/12, Legalis). W okolicznościach sprawy Sąd miał na uwadze fakt, że powódka była głęboko przekonana o słuszności swojego roszczenia. W tym błędnym przekonaniu mogła ją utwierdzić niejednoznaczna opinia Inspekcja Pracy. Nadto podkreślić trzeba godną aprobaty postawę życiową powódki, która przysposobiła dwójkę małoletnich dzieci. W ocenie Sądu jest to postawa zasługująca na szczególną społeczną akceptację. Wobec powyższego odstąpiono od obciążenia powódki kosztami procesu.

SSR Iwona Wiśniewska